

Sygn. akt I ACa 476/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marzena Miąskiewicz

Sędziowie: SA Ewa Kaniok (spr.)

SO del. Elżbieta Wiatrzyk-Wojciechowska

Protokolant: sekr. sądowy Izabela Katryńska

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa J. B.

przeciwko Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W.

o stwierdzenie nieważności uchwały

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 stycznia 2016 r.

sygn. akt I C 455/14

oddala apelację

Elżbieta Wiatrzyk-Wojciechowska Marzena Miąskiewicz Ewa Kaniok

Sygn. akt: I ACa 476/16

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 4 lutego 2014 roku przeciwko Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) w W. J. B. domagał się stwierdzenia nieważności uchwały Rady Nadzorczej pozwanej nr (...) w przedmiocie zmiany wysokości opłat.

W uzasadnieniu wskazał, iż uchwałę w sprawie podwyżki podjęła Rada Nadzorcza, która nie była uprawniona do tego rodzaju czynności. Powołał się na niezgodność podjętej uchwały z treścią art. 46 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze, bowiem uchwała została podjęta w przedmiocie nie mieszczącym się w uprawnieniach Rady Nadzorczej. Ponadto powód zarzucił jej nieważność na podstawie art. 58 k.c. a także: naruszenie art. 4 ust 1 i 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych, art. 6 pkt 1 usm, art. 1 ust. 3 usm, art. 5 ust. 1 i 2 usm.

Spółdzielnia Budowlano-Mieszkaniowa (...) z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniosła, iż powołana uchwała rady nadzorczej zgodnie z jej brzmieniem nie wprowadza nowych stawek. Dodała, iż uchwała ta nie była skierowana do członków Spółdzielni, lecz odnosiła się wyłącznie do Zarządu Spółdzielni. Zdaniem pozwanej Uchwała zatwierdzała wyłącznie kalkulację opłat i jedynie upoważniała Zarząd Spółdzielni do sporządzenia wyliczeń opłat dla użytkowników

poszczególnych lokali. Ponadto pozwana dodała, iż uchwała była podjęta w oparciu o § 63 ust. 2 pkt 2.3 Statutu Spółdzielni.

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w punkcie pierwszym stwierdził nieważność uchwały numer (...) Rady Nadzorczej Spółdzielni (...) w W.; w punkcie drugim zasądził od Spółdzielni (...) w W. na rzecz J. B. kwotę 200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że J. B. od dnia 26 marca 2007 r. jest członkiem Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...), któremu przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się w zasobach tej spółdzielni w budynku przy ul. (...).

Podczas posiedzenia Rady Nadzorczej Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) w W. w dniu 16 czerwca 2011 r. Rada Nadzorcza, po zapoznaniu się z kalkulacją stawek opłat w oparciu o rzeczywiste koszty ponoszone w okresie 2010 r., podjęła jednomyślnie uchwałę nr (...) z dnia 16 czerwca 2011 r. o zatwierdzeniu przedstawionej przez Zarząd kalkulacji opłat z uwzględnieniem dopłat z pożytków”.

Na mocy tej uchwały wprowadzono zmianę stawek za poszczególne składniki opłat zgodnie z kalkulacją kosztów za 2010 r. dla członków Spółdzielni.

Ponadto, w oparciu o powołaną kalkulację opłat Rada Nadzorcza upoważniła Zarząd do sporządzenia wyliczeń opłat dla poszczególnych lokali. Zarząd wykonał tę czynność i pismem z dnia 18 lipca 2011 roku zawiadomił powoda o zmianie opłat z powołaniem się na w/w uchwałę Rady Nadzorczej. Zawiadomienie to nie zawierało uzasadnienia podwyżki wymaganego art. 4.7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Wobec braku uzasadnienia podwyżek w dniu 24 sierpnia 2011 roku powód zwrócił się do spółdzielni o złożenie stosownych wyjaśnień oraz przedłożenie dokumentów.

Sąd Okręgowy stwierdził, że żądanie pozwu ma swą podstawę materialnoprawną w treści art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego albo prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa.

Zgodnie z treścią art. 42 § 2 ustawy prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 roku, nr 188, poz. 1848 ze zm., dalej jako „prawo spółdzielcze”) uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna. W myśl art. 42 § 3 prawa spółdzielczego uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu. Każdy zaś członek spółdzielni lub zarząd może wytoczyć powództwo o uchylenie uchwały (§ 4 zd. pierwsze w/w ustawy), może także żądać stwierdzenia nieważności albo nieistnienia takiej uchwały - art. 42 § 2 i 9 pr. spółdzielczego), a wyjątkowo również uchwały rady nadzorczej (art. 24 § 6 pkt 2 i art. 198 § 2 pr. spółdzielczego) albo zarządu (art. 43 ust. 5 u.s.m.). Członek Spółdzielni może również zaskarżyć uchwały organów Spółdzielni jeżeli taką możliwość przewiduje statut (art. 32 pr. spółdzielczego). W innych wypadkach członek spółdzielni może pośrednio, a niekiedy także bezpośrednio kwestionować uchwałę zarządu (rady nadzorczej) spółdzielni na ogólnych zasadach prawa cywilnego, w tym może żądać ustalenia nieważności (art. 58 k.c. i art. 189 k.p.c.) albo nieistnienia (art. 189 k.p.c.) uchwały zarządu albo rady nadzorczej.

Zgodnie z treścią art. 44 prawa spółdzielczego Rada sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością spółdzielni. Na podstawie art. 46 § 1 powołanej ustawy do zakresu działania rady należy:

- 1) uchwalanie planów gospodarczych i programów działalności społecznej i kulturalnej;
- 2) nadzór i kontrola działalności spółdzielni poprzez:
 - a. badanie okresowych sprawozdań oraz sprawozdań finansowych,

b. dokonywanie okresowych ocen wykonania przez spółdzielnię jej zadań gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania przez spółdzielnię praw jej członków,

c. przeprowadzanie kontroli nad sposobem załatwiania przez zarząd wniosków organów spółdzielni i jej członków;

2) podejmowanie uchwał w sprawie nabycia i obciążenia nieruchomości oraz nabycia zakładu lub innej jednostki organizacyjnej;

3) podejmowanie uchwał w sprawie przystępowania do organizacji społecznych oraz występowania z nich;

4) zatwierdzanie struktury organizacyjnej spółdzielni;

5) rozpatrywanie skarg na działalność zarządu;

6) składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań zawierających w szczególności wyniki kontroli i ocenę sprawozdań finansowych;

7) podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowanie spółdzielni przy tych czynnościach; do reprezentowania spółdzielni wystarczy dwóch członków rady przez nią upoważnionych.

Zaskarżona uchwała dotyczyła zmiany wysokości opłat. Działanie Rady Nadzorczej w przedmiocie zmiany wysokości opłaty nie mieści się w jej kompetencjach. Rada nadzorcza może podejmować uchwały jedynie w granicach swego działania. Przekroczenie tego zakresu oznacza naruszenie prawa, a uchwała podjęta niezgodnie z ustawą jest, stosownie do art. 58 § 1 k.c., bezwzględnie nieważna.

Ponadto zdaniem Sądu zaskarżona uchwała narusza postanowienia art. 4 ust. 1 i ust. 4 oraz ust. 4¹ usm. Jak wskazała biegła M. C. w swojej pisemnej opinii sporządzonej w sprawie I C 983/11, statutowe organy Spółdzielni wskazały złą podstawę prawną wprowadzenia zmiany wysokości zaliczki na koszty eksploatacji i remontów. Biegła wskazała, iż zgodnie z aktami prawnymi obowiązującymi Spółdzielnię podstawą prawną zmiany wysokości zaliczki w Spółdzielni (...) jest plan kosztów, a nie „kosztów rzeczywiście poniesionych w roku 2010”. Ponadto według biegłej Spółdzielnia stosując upusty w ustalaniu zaliczek na koszty bieżącej eksploatacji (np. 0,80 zł/m²) nie ujawniła ani planowanych ani rzeczywistych wpływów, z których finansuje bieżące, dużo wyższe koszty eksploatacji. Biegła spostrzegła także, że rozliczenia dokonywane są na podstawie różnych sumarycznych wielkości powierzchni lokali w budynkach, a to musi prowadzić do błędów i pomyłek w rozliczeniach kosztów. Prowadzenie ewidencji lokali, w której wskazane były

- numer lokalu,
- przeznaczenie lokalu (mieszkalny, użytkowy),
- wielkość powierzchni użytkowej przynależnej,
- wielkość udziału we współwłasności,
- centralne ogrzewanie/brak,
- CW ZW,
- ilość zamieszkałych osób

prowadziłyby w znacznym stopniu do eliminacji pomyłek.

W ocenie Sądu Okręgowego z tych względów, wobec braków prawnorzeczowych czynności rady nadzorczej nakierowanych na zmianę stawek za poszczególne składniki opłat, zaskarżona uchwała jako naruszająca bezwzględnie obowiązujące przepisy jest nieważna.

O kosztach procesu Sąd I instancji postanowił zgodnie z treścią art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana zaskarżając go w całości i zarzuciła:

1) sprzeczność ustaleń Sądu I instancji z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, skutkującą naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie istnienia w obrocie prawnym uchwały nr (...) Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni z dnia 16.06.2011 r.

2) przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów poprzez posłużenie się do przyjętego rozstrzygnięcia opinią biegłego z innej sprawy.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa względnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, nadto zasądzenie od powoda kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne.

Zarzut naruszenia art. 233 par. 1 k.p.c. jest chybiony.

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska skarżącej, iż Rada Nadzorcza nie ustaliła wysokości opłat eksploatacyjnych a jedynie zatwierdziła kalkulację opracowaną przez zarząd.

Jak wynika z treści pisma, które pozwana spółdzielnia wystosowała do powoda w dniu 18.07.2011r., zmianę stawek za poszczególne składniki opłat zgodnie z kalkulacją kosztów za 2010 r. wprowadzono **na podstawie uchwały nr (...)Rady Nadzorczej (...)** (k.14). Pozwana spółdzielnia traktowała zatem uchwałę Rady Nadzorczej jako uchwałę zmieniającą stawki opłat. Znamienne jest, że zarząd spółdzielni wnioskował o podjęcie przez Radę Nadzorczą uchwały w sprawie zmiany stawek (k.29) a nie o wydanie opinii oraz, że Rada Nadzorcza w oparciu o uchwałę nr (...) upoważniła zarząd do sporządzenia wyliczeń opłat (k.30) a nie do podjęcia uchwały o wysokości opłat. Skoro zarząd miał jedynie wyliczyć opłaty to znaczy, iż miał dokonać czynności matematycznej a nie czynności prawno-kształtującej. Zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą stawek opłat według kalkulacji przedstawionej przez zarząd (k.26 kalkulacja), oznacza określenie wysokości tych opłat. Kalkulacja wskazywała w sposób nie budzący wątpliwości wysokość opłat za 1 m⁽²⁾ powierzchni użytkowej lokalu. Znamienne jest, że zarząd podjął uchwałę o wysokości opłaty eksploatacyjnej obowiązującej od dnia 1.12.2011r. dopiero w dniu 3.12.2014r. (uchwała k.174), mając na względzie treść opinii biegłego sądowego A. Z. wydanej w sprawie IC 2248/13. Takie zachowanie zarządu oznacza, iż po podjęciu przez Radę Nadzorczą uchwały nr (...) z 16.06.2011r. zarząd nie widział potrzeby podejmowania uchwały o wysokości opłat eksploatacyjnych traktując jako wiążącą w tym zakresie uchwałę Rady Nadzorczej.

Uchwały podejmowane przez organy spółdzielni muszą być formułowane w taki sposób aby nie budziły wątpliwości co do ich treści i skutków w sferze praw i obowiązków członków spółdzielni.

Zaskarżona uchwała o zatwierdzeniu kalkulacji opłat może budzić wątpliwości co do rzeczywistej intencji Rady Nadzorczej. W sytuacji, gdy sama spółdzielnia wskazywała tę uchwałę jako podstawę wyliczenia opłat obciążających powoda jako członka spółdzielni, a więc posługiwała się tą uchwałą w celu uzasadnienia nowej stawki opłat

eksploatacyjnych, posiada on interes prawny w żądaniu stwierdzenia nieważności w/w uchwały jako podjętej przez organ nieuprawniony, dlatego zaskarżony wyrok jest prawidłowy i nie ma podstaw do uwzględnienia apelacji.

Zgodnie z art. 46 par. 1 ustawy Prawo spółdzielcze, Rada Nadzorcza nie posiada kompetencji do podejmowania uchwał w sprawie zmiany wysokości opłat eksploatacyjnych. Także postanowienia statutu pozwanej spółdzielni (par. 63 - k.59) takiej kompetencji Radzie Nadzorczej nie przyznają, a zatem decyzja w tej sprawie należała do kompetencji zarządu (par. 71 pkt 2 statutu). Regulamin, na który powołuje się pozwana, nie jest aktem określającym kompetencje poszczególnych organów spółdzielni. Wskazany par. 4 i 5 regulaminu mówią, iż to zarząd ustala wysokość opłat a czyni to w porozumieniu z Radą Nadzorczą, co odczytywać należy, zgodnie z ustawą prawo spółdzielcze, jako powinność uzyskania przez zarząd opinii Rady Nadzorczej w przedmiotowej kwestii.

Trafny jest zarzut apelującej, że opinia biegłego sporządzona w innej sprawie nie może być traktowana jako dowód z opinii biegłego w sprawie niniejszej. Opinia ta może być potraktowana jedynie jako dowód z dokumentu. Dowód taki formalnie nie został jednak przez sąd I instancji dopuszczony, zatem nie może stanowić podstawy ustaleń faktycznych w sprawie. Powyższe uchybie sądu I instancji nie wpływa jednak na treść rozstrzygnięcia.

Skoro uchwała podjęta została przez organ do tego nie uprawniony, albowiem wysokość opłat ustala zarząd, to merytoryczne badanie treści tej uchwały nie jest uzasadnione.

Podjęcie przez zarząd w dniu 3.12.2014r. uchwały o wysokości opłaty eksploatacyjnej obowiązującej od dnia 1.12.2011r. nie wpływa na istnienie uchwały Rady Nadzorczej nr (...), uchwała ta nadal pozostawała w obrocie prawnym, twierdzenie apelującej, że uchwała Rady Nadzorczej utraciła moc prawną nie jest uzasadnione. Uchylić uchwałę może organ, który ją podjął. Samo podjęcie uchwały o wysokości opłat eksploatacyjnych przez organ kompetentny (zarząd), nie prowadzi do zniesienia skutków prawnych wywołanych uchwałą Rady Nadzorczej nr (...), w tym skutków odnoszących się do uchybienia przez powoda terminu płatności należności z tytułu podwyższonych opłat eksploatacyjnych, nie uzasadnione jest zatem twierdzenie, że powód utracił interes prawny w stwierdzeniu nieważności w/w uchwały.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

Ewa Kaniok Marzena Miąskiewicz Elżbieta Wiatrzyk - Wojciechowska